

UNIVERZITET CRNE GORE
FILOLOŠKI FAKULTET
NIKŠIĆ
VIJEĆU FILOLOŠKOG FAKULTETA

Odlukom Vijeća Filološkog fakulteta br: 01-92/1 od 01.02. 2023. godine, imenovana je Komisija za ocjenu master rada pod naslovom *Zvevo kao inovator italijanskog romana* kandidata Rajka Mirkovića (broj indeksa 4/20), Studijski program za italijanski jezik i književnost, smjer: Nauka o književnosti, u sljedećem sastavu: doc. dr Olivera Popović (mentorka), prof. dr Vesna Kilibarda i doc. dr Deja Piletić. Nakon uvida u rad, Komisija Vijeću podnosi sljedeći

IZVJEŠTAJ O OCJENI MASTER RADA

Master rad *Zvevo kao inovator italijanskog romana* kandidata Rajka Mirkovića napisan je na sedamdeset šest strana standardnog formata. Pored uvodnih napomena datih u Apstraktu (na crnogorskom i engleskom jeziku) i Uvodu, osnovnu strukturu rada čine poglavlja: Razvoj italijanskog romana, Italo Zvevo: život i stvaralaštvo, Analitički karakter Zvevovih romana, Glavni elementi Zvevove reforme, Zaključak, kao i Bibliografija.

U uvodnom poglavlju kandidat je izložio predmet i cilj izučavanja, strukturu rada, istraživački korpus i metodološki okvir.

Rad ima za cilj ima da ukaže na odlučujući doprinos tršćanskog pisca Itala Zveva razvoju modernog italijanskog romana na početku XX vijeka, u formalnom i sadržajnom smislu. Predmet istraživanja su tri romana ovog autora (*Una vita*, *Senilità*, *La coscienza di Zeno*) u kojima je kandidat kroz analizu likova, naracije, prostora i vremena identifikovao promjene u odnosu na prethodnu romanesknu tradiciju u Italiji.

U prvom poglavlju rada kandidat se bavio definicijom romana uopšte, istorijatom nastanka ovog žanra u evropskoj književnosti, kao i razvojnim putem italijanskog romana od

XVII do kraja XIX vijeka. U okviru ovog poglavlja predstavljen je i kulturni kontekst u kome je afirmacija ovog žanra bila znatno otežana.

Drugo poglavlje donosi podatke o životu i stvaralaštvu Itala Zveva, procesu njegovog odrastanja, kao i ličnog i književnog formiranja u Trstu, njegovom rodnom gradu koji je presudno uticao na oblikovanje narativnog prostora u Zvevovim djelima. Pažnja je posvećena i prvim piščevim dodirima sa dramskom književnošću i teatrom. Razjašnjene su i okolnostima pod kojima je Zvevo objavio svoje romane, a na kraju se govori i o njihovoj recepciji.

U trećem, centralnom poglavlju ovog rada obrazlažu se posebnosti poetike Itala Zveva koja je stvorila uslove i za modernizaciju italijanskog romana. Znatna dio poglavlja posvećen je ideološkoj osnovi Zvevove poetike, odnosno umjetničkim, naučnim i filozofskim autoritetima čije su ideje presudno uticale na formiranje njegove misli i način predstavljanja realnosti u samim romanima.

U četvrtom poglavlju identifikovani su i analizirani glavni elementi Zvevove reforme. Na prvom mjestu razmatra se profil njegovih junaka, novih i sasvim neobičnih u kontekstu dotadašnje italijanske romaneskne tradicije, što je presudno uticalo i na sve druge aspekte Zvevove naracije. Na primjerima sva tri romana prikazane su najznačajnije karakteristike književnih junaka ali i razlike među njima. U okviru ovog poglavlja detaljno su analizirane i druge novine koje je Zvevo unio u svoje romane i ukazano je na njihov reformski potencijal. To se prije svega odnosi na ulogu pripovjedača i vremensku i prostornu organizaciju djela. Zaključak rada sumira rezultate do kojih je kandidat u svom istraživanju došao.

Istraživanje Rajka Mirkovića utemeljeno je na prvoj, polaznoj pretpostavci da romani koje je napisao Italo Zvevo prvi na italijanskom kulturnom prostoru ispunjavaju i zadovoljavaju kriterijume modernog romana. Iz toga proizilazi da je Italo Zvevo reformator, inovator i rodonačelnik modernog romana u italijanskoj književnosti. Njegova reforma započeta je već krajem XIX vijeka, romanima *Una vita* (1892) i *Senilità* (1898) koji su objavljeni prije djela Marsela Prusta i Džejmsa Džojlsa, koji se smatraju začetnicima modernog romana. Doprinos ovih Zvevovih djela razvoju modernog romana sadržan je u tematskom opredjeljenju, interesovanju za psihološke aspekte posebno konstruisanih junaka i, donekle, vremenskoj organizaciji koja, naročito u drugom romanu, pokazuje težnje ka subjektivizaciji vremenskog toka. Više nego na događaj, ovi romani su usmjereni na ličnost, uporni u težnji da otkriju i prikažu snove, strepnje,

nemire i žudnje sakrivene u dubinama ljudske svijesti. Stoga su u ovim romanima sasvim novi i junaci – riječ je o antiherojima svakodnevice i običnog života, simbolima ugrožene egzistencije modernog čovjeka u novom društvenom kontekstu.

Iskorak koji je u narativnom postupku napravljen u ovim romanima tiče se najprije organizacije prostornih jedinica kojima je dodijeljena autonomna estetska funkcija. Za razliku od naturalističke tradicije, učestali i obimni opisi prostora nijesu samo u funkciji preciznog oslikavanja ambijenta kao pozadine prikazanih događaja, već i njegove sinhronizacije sa unutrašnjim stanjima i manifestovanim emocijama glavnih junaka. Primjetna subjektivizacija spacijalnih elemenata u prvom romanu još je radikalnija na primjeru drugog, da bi u trećem romanu, *Zenova svijest*, oni bili u potpunosti internalizovani i postali gotovo neodvojivi dio ličnosti protagoniste.

Konačna transformacija vremena u psihološku kategoriju, uspostavljanje nove pripovjedačke instance i zamjena uzročno posljedičnog toka događaja sižeom, kao slobodnim, umjetničkim rasporedom fabularnih elemenata, realizuju se u trećem romanu Itala Zveva - *La Coscienza di Zeno* (1923), koji konačno zaokružuje započetu reformu i u skladu je sa svim relevantnim karakteristikama modernog romana. U njemu dolazi do brisanja autorovog prisustva, a do izražaja dolazi polifonijska, dijaloška koncepcija djela u kojoj su nosioci različitih ideoloških tačaka gledišta isključivo likovi.

Druga pretpostavka kandidata je da se Zvevovo stvaralaštvo, zbog tendencija i vrijednosti koje ga obilježavaju, može tretirati kao autoreferencijalno, te da današnja kritika ovog autora često pogrešno svrstava u kontekst dekadentizma, prvenstveno zbog vremenskog okvira u kojem je Zvevo živio i stvarao.

Ovo istraživanje nudi sistematizovane podatke o samoj prirodi Zvevove poetike, ali i putevima i načinima razvoja italijanskog romana uopšte. Identifikovane su podudarnosti između tendencija u evropskoj književnosti i procesa modernizacije italijanskog romana, u kome su presudnu ulogu imali upravo autori "iz sjenke", koji su sa pažnjom pratili inovacije pisaca van granica italijanskog kulturnog prostora i unosili ih u svoje poetike, učinivši tako odlučujući korak ka konačnom usklađivanju italijanskog romana sa vrijednostima modernog. Ovaj master rad može poslužiti kao polazišna tačka istraživačima koji se interesuju za razvoj italijanskog romana

i njegove specifičnosti kroz različite epohe, ali i onima koji žele da proučavaju međusobni odnos italijanske i evropskih književnosti.

Zaključak

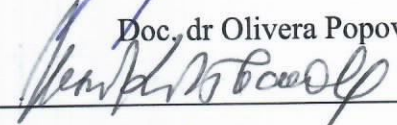
Kandidat Rajko Mirković je u metodološkom, naučnom, sadržajnom i jezičkom smislu uspješno realizovao istraživačke zadatke, o čemu svjedoči i pregledna struktura njegovog rada. Koristeći relevantnu literaturu iz ove oblasti, ostvario je ciljeve svog istraživanja, potvrđujući da uspješno vlada ovom materijom, pa komisija predlaže Vijeću Filološkog fakulteta da prihvati ovaj izvještaj i kandidatu odobri javnu odbranu master rada.

U Nikšiću, 16.2.2023. god.

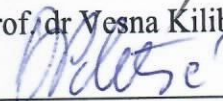
Komisija

Doc. dr Olivera Popović

Prof. dr Vesna Kilibarda

Doc. dr Deja Piletić